

ZPRÁVY SLUKO

VYDÁVÁ

STUDIJNÍ A LIDOVÝCHOVNÝ ÚSTAV KRAJE OLOMOUCKÉHO
Krajské museum • Krajské výzkumné středisko • Krajská galerie •
Krajská hvězdárna • Přípravný výbor Krajské zoologické a Krajské
botanické zahrady • spolu s Krajskou výzkumnou komisí v Olomouci
Objednávky řiďte na SLUKO, Olomouc I, nám. Republiky 6, tel. 2731

Červenec 1954

Číslo 38

Bratislavský sjezd

Ve dnech 14. až 17. července 1954 konala se v Bratislavě za veliké účasti muzejníků celostátní pracovní konference Svazu českých muzeí a Svazu slovenských muzeí, který znamenal v mnohém opět kus cesty k prohloubení muzejní práce u nás. Vedle toho, že tu byly valné hromady obou Svazů a část času věnována prodiskutování některých otázek v kroužcích, velkým přínosem byl referát náměstka min. kultury soudruha Z. Buřívála *Čs. musea na nových cestách* a přednáška přednosty min. kultury soudruha F. Ryněše *Hospodaření v našich museích*. Referát soudruha Buřívála byl velmi podnětný a přímo nabit důležitými náměty. Nadto však velmi zodpovědně a přitom radostně načrtl další vývoj našeho muzejnictví, které má plnou podporu vlády. Po tomto referátu i diskusi k němu jsme si uvědomili, jak docela jinde a na nových cestách jsme se octli my, jako součást muzejníků zemí mírového tábora, jak i na tomto úseku už pracujeme a ještě více budeme rozvíjet muzejní práci, jako službu vědě a osvětě na podporu výstavby socialismu a upevnění míru ve světě. Uvědomili jsme si také znovu, jak naše musea neulpívají jen na zkoumání minulosti, jako je tomu na Západě, ale že myslíme v této převratné době na její dokumentaci pro budoucnost. I to, že naše musea jsou dnes vydržována ze státního rozpočtu, i to, že vedle celostátních a speciálních muzeí se věnuje taková vskutku nebývalá pozornost místním i okresním muzeím, jako důležitým politicko osvětovým institucím, i to, že krajská musea se budují jako vědecké regionální ústavy, všecko to plánovitě prohlubování péče o musea a práce v nich ukazuje, že musea přestala být odtržena od veřejného života, ale že se ho naopak zúčastňují. I tím se odlišujeme od idealistického objektivismu muzeí západního světa. To jsme si znovu, zvláště v diskusích ještě u jídla i v noclehárnách a všude znovu a znovu uvědomovali.

Stejně hodnotná a vyčerpávající diskuse po přednášce soudruha Ryněše znamenala veliký přínos pro pracovníky, zejména z vlastivědných menších muzeí, ba vlastně pro všechny. Vždyť právě proto, že se musea už povětšinou stala zařízením lidové správy, je třeba jejich činnost řádně plánovat ve všech směrech a také tu činnost hospodářsky a personálně zabezpečovat.

Pro rozvodněný Dunaj nebylo možné absolvovat exkurse podle plánu, ale i kdyby se byly uskutečnily, nebyl by sjezd dostal účinnější pracovní náplň. V jednotlivých kroužcích, kam se přenesla skutečně pracovní náplň sjezdu, nedostávalo se času na zvládnutí veškeré tematiky. Soudím, že po zkušenostech z Českých Budějovic, Brna a nyní Bratislavy bude třeba věnovat pracovnímu charakteru sjezdu ještě více pozornosti. Snad bychom mohli Svazu muzeí napomoci tím, že by na podzim ve všech krajích proběhly krajské aktivity muzejníků, kde by se návrhy na pracovní sjezd prodiskutovaly a postoupily pak Svazům. Dále je třeba hodně brzy stanovit místo příštího sjezdu a umožnit tomu krajskému museu, jemuž pořádání sjezdu bude svěřeno, aby mohlo vydat příležitostnou publikaci, která by byla nejenom upomínkou na tento sjezd, ale svým obsahem téměř doplňkem programu

sjezdového jednání. A což, když by zde byly již otištěny základní referáty, k nimž má být rozvinuta diskuse? Kdyby to nešlo touto formou, pak by bylo dobré vydat sylaby referátů předem na cyklostylu. V museích by se staly předmětem diskuse a na sjezd by se přišlo už s konkrétními formulacemi diskusních příspěvků. Nemusím připomínat, že by se tak diskuse velmi prohloubila, a že by to bylo k prospěchu celému sjezdu, není, myslím, třeba zdůrazňovat.

A ještě jednu významnou pozoruhodnost měl bratislavský sjezd. Letos po prvé byla ministerstvem kultury udělena čestná uznání za vynikající práci v oboru muzejním. Nejvyšší místa projevila tak plné pochopení a ocenění muzejní práce jako činnosti budovatelské. Z našeho kraje se dostalo této pocty okresnímu museu v Jeseníku a jeho správci soudruhu K r m n í č k o v i.

Jkz

Krajské museum

Odbor věd přírodních

• *Geografické oddělení* (dr Jan L u n e r). Na stanicích okresů Litovel a Zábřeh byly v rámci komplexního průzkumu stanoveny indexy sucha. Referent zpracoval podstatnou část materiálu ke klimatické studii zájmové oblasti města Olomouce pro potřeby územního plánu. Současně vypracoval dva posudky pro zastavovací plán průmyslového objektu a stavbu silážní budovy. — Spolu s referentem pro geologii sestavil tematický plán přírodovědeckých expozic do nově budovaných místností okresního musea v Bruntále. — Pro potřebu KPK sestavil krátký přehled povětrnosti v první polovině roku 1954. Referent přednesl v patnáctiminutovce pro zaměstnance technického a zdravotního odboru při KNV přednášku o příčinách katastrofálních dešťů ve střední Evropě.

• *Geologické a paleontologické oddělení* (dr Vladimír S t r n a d). Na sjezdu okresních museí Olomouckého kraje přednesl referent studii o expozicích geologických a paleontologických v okresních museích a podal stručný přehled geologického vývoje kraje se zřetelem na převládající útvary v jednotlivých okresech. Jako příklad libreta pro okresní museum v tomto oboru uvedl expozici v Jeseníku a libreto, které vytvořil pro okresní museum v Bruntále. — Pro KPK zajistil referent letošní průzkumné akce a vyjednal smluvní závazky s vedoucími průzkumných kolektivů. — Vedle libreta expozic geologických oborů vypracoval pro okresní museum v Bruntále přehled geologických, paleontologických, hydrogeologických a petrografických poměrů, který bude sloužit jako podklad pro práci zájmových kroužků při bruntálském museu. — Jak z předchozího vyplývá, vlastní práce oddělení byla v tomto měsíci zdržena plněním organizačních, administrativních a osvětových úkolů. Jediný přínos vznikl exkursí do hranického okresu. Této exkurse, již vedl referent společně s dr Jar. Dosedlou z KU, se zúčastnili R. Sládek, V. Petruška, E. Petrušková, dr J. Kanyza a další zájemci. Vedoucí si ověřili některá fakta, zejména v hranické propasti. O výsledku studií bude podána v nejbližší době zpráva v odborném tisku. Byl získán materiál pro sbírky oddělení a po předběžném zhodnocení uložen v depositáři SLUKO. — V rámci svého socialistického závazku spolupracoval referent na projektu jednotlivých objektů v krajské zoologické zahradě v Olomouci a přímo v terénu provedl potřebné zásahy.

• *Mineralogické a petrografické oddělení* (dr Vladimír S t r n a d). Práce v oddělení byla věnována přípravě instalačních plánů nových expozic SLUKO a vedení topografických záznamů (katastr a kartotéky). Práce v terénu byla zaměřena hlavně na výzkum desenské klenby, při čemž byl získán hojný pegmatitový materiál. Na severovýchodní hranici amfibolitového masívu sobotnského se podařilo soudruhu R. Sládkovi odhalit vzácnou asociaci nerostů tak zvané alpské paragenese

s křišťálem (rozměr až 7 x 3 cm), praselem, prehnitem a jinými dosud přesně neurčenými nerosty ze skupiny zeolitů. Z velkého počtu získaných vzorků, jež jsou rovněž uloženy ve studijních sbírkách našeho ústavu, je několik exemplářů, rovnajících se svojí hodnotou Kretschmerovým unikátům z Vernířovic (loc. Hack-schlüssel) z minulého století. — Na kursu musejních pracovníků, konaném v Olomouci, přednesl R. Sládek referát z oboru mineralogie a petrografie. Dále se staral o řádný průběh celého kursu po stránce organizační. — U příležitosti celostátního sjezdu musejníků v Bratislavě pracoval v kroužku pro masově politickou činnost museí.

• *Botanické oddělení* (dr B. Šula). Na pracovní poradě konservátorů státní péče o ochranu přírody v kraji Olomouckém, konané dne 25. července 1954, přednesl referent zprávu o ekologii a rozšíření vstavačovitých rostlin v našem kraji. V rámci ochrannářské práce byla navázána spolupráce s horskou službou v Jeseníkách; jednání se zúčastnili vedoucí horské služby soudruh V. Myšák, konservátor profesor J. Dienert (Bruntál) a referent. Pro členy horské služby vedl pak referent botanickou exkursi do Velké kotliny. — Ve dnech 26. až 29. července 1954 zúčastnil se referent sjezdu moravskoslezských botaniků v Opavě. — V oboru osvětové činnosti vedl ve dnech 7. až 21. července 1954 v Ondřejovicích u Zlatých Hor biologický kroužek při expedici KPD Olomouc. Přes nepříznivé počasí byly podnikány exkurse do nejbližšího okolí Ondřejovic i do vzdálenějších míst s význačnými přírodními jevy (Rejvíz, Písečná—Supíkovice, Zlaté Hory, Příčná hora). — Na kursu musejních pracovníků, pořádaném ve dnech 5. až 10. července 1954 pro pracovníky v našem kraji, přednášel o botanických sbírkách, jejich budování, úpravě a údržbě. V souvislosti s tím vedl exkursi do skleníků městských sadů a do botanické zahrady.

• *Zoologické oddělení* (Prom. biol. E. Petrušková). Referentka rozepsala libreto pro zoologickou expozici a rozeslala je jednotlivým okresním museím. Pokračovala v kresbě zoogeografických mapek pro zoologickou expozici. Provedla průzkum Smetanových sadů v Olomouci k podzimnímu cyklu přednášek »Znáte Olomouc?«. Podnikla exkursi do Teplic nad Bečvou za účelem hydrobiologického průzkumu jezera. — Na zámku v Úsově soudruh Fabbris provedl novou desinfekci a zlepšil instalaci loveckých sbírek.

Odbor věd o společnosti

• *Archeologické oddělení* (dr J. Skutil). Kromě prací běžné agendy nutno uvést: Ve školní sbírce v Rýžovišti (okres Rýmařov) byl získán masivní pazourkový artefakt, o němž však ředitel Matouš Talanda, žák A. Gottwalda, nemůže s určitostí tvrdit, že by byl místní proveniencí. — Ing. J. Janásek konstatoval jižně od Drahanovic na okraji lesa, vlevo od silnice do Lhoty skupinu mohyl. — Pod vrcholem Velkého vrabce (triang. bod 342), severovýchodně od Moravičan, prohlédl Ing. J. Janásek starší rozkopanou pravěkou mohylu. Nezřetelné pahrbkovité útvary v jejím blízkém okolí zdají se nasvědčovat tomu, že i zde jde o mohyly. — Spolu s Ing. J. Janáskem a studující J. Bosákovou jsme prohlédli v lomech v Grygově, které byly otevřeny již roku 1541 a kde již olomoucký profesor J. Jeiteles našel diluviální kosti, které tehdy poslal k určení do Vídně, s negativním výsledkem, některé malé krasově jeskyňovité i komínovité dutiny, kde na jednom místě byla typická terra rossa. — V Olomouci byly sledovány bezvýsledně výkopy pro rourovody olomoucké teplárny v Holické ulici směrem na Nový Svět (Ing. J. Janásek) stejně ref. prohlédl s negativním výsledkem výkop proti Wellnerovu pomníku a výkopy u Pöttingea (pouze novověké střepy a recentní, dokonce i lidské kosti), podobně jako kanalizační výkopy po celé délce v ulici Na vozovce. Stejně bezvýsledná byla prohlídka výkopů kanalizačního sběrače od Husova sboru přes luka směrem k Hejčínu. I negativní sledování těchto výkopů a pozemních prací má pro rekonstrukci pravěkého a pozdějšího stavebního vývoje města Olomouce význam. — V oddělení studoval Jiří Zeman z Archeologického ústavu v Praze germánské nálezy Gottwaldovy z Kostelce na Prostějovsku.

• *Oddělení historie feudalismu* (V. Burian) bylo zřízeno jako pomocné instalační pracoviště odboru společnosti věd SLUKO. Referent současně spravuje oddělení

základních sbírek zemědělských, vojenských a olomucian, od 1. června 1954 byl pověřen vedením odboru věd o společnosti a redakcí Sborníku SLUKO, odd. B. Bylo přikročeno k pracím na thematickém plánu musejních instalací zájmového období, při čemž získána řada fotografických snímků (J. Jurýšek, dr. M. Kotrbová — dokumentační oddělení Státní památkové péče), které tvoří početný přírůstek ve studijních sbírkách historických oddělení a bude jich použito jako instalačních doplňků. H. Hradil zpracoval řadu historických map, které budou rovněž v instalacích znázorňovat některé úseky krajové historie.

- *Zemědělské oddělení* (V. Burián). Referent přednášel 8. července 1954 na kursu musejních pracovníků o zemědělských sbírkách vlastivědných muzeí a vypracoval sumář poddanských povinností na bouzovském panství roku 1775. Do sbírek přibyla a byla evidenčně zachycena řada snímků středověkých zemědělských pracovních výjevů z litoměřického kancionálu, oseckých kalendarií, bible krále Václava a jenského kodexu (ministerstva kultury — Státní památkové péče — dokumentační oddělení), zápisů v urbáři dolního panství kláštera Hradiska z roku 1669 a v gruntovní knize Kralic z roku 1536 (Archiv kraje Olomouckého, Janovice), ukázek zápisů v seznamu komínů 1669, lánském rejstříku 1676, poddanské fasi 1749, urbaniální fasi 1775, konsignaci farních desátek 1775, katastrálním odhadním operátu 1847 (Moravský zemský archiv, Brno), patentů a vyhlášek o zrušení roboty z let 1848—1849 (Městský a okresní archiv, Olomouc) a snímek dřevorytu orače z roku 1658 (Komenského Orbis pictus).

- *Vojenské oddělení* (V. Burián). Za spolupráce pomocných zaměstnanců ústavu (A. Zavadil, A. Lottman, E. Paštěková, M. Zapletalová) byla zrevidována a zabezpečena sbírka střeleckých terčů bývalé Ostrostřelecké společnosti v Olomouci, čítající 211 kusů. Dále byl ve sbírkách dokončen popis vojenských odznaků a vyznamenání (M. Hradil, R. Růžička, V. Burián). Do sbírek byly získány snímky pamětních litografií svčení praporu bývalého C. k. privilegovaného měšťanského sboru v Olomouci roku 1846 a povolení k zřizování Národních gard roku 1848 (Městský a okresní archiv, Olomouc). V rámci evidenčních prací byly dokončeny inventární kresby starých fondů (A. Strnad). Podle ustanovení vyhlášky min. vnitra z 5. prosince 1953, čís. 365, byl proveden soupis zbraní ve studijních sbírkách. — Dne 27. července 1954 prohlédl referent nález pravděpodobně fortifikačních stavebních zbytků v Přerově V.—Újezdci. Šlo o travertinovou dlažbu, která byla nalezena pod úrovní dnešního terénu mimo sídelní území dnešní obce a patrně náležela k některé z redut, rozmístěných na vyvýšených místech v předpolí švédského opevnění Horní Moštěnice kolem r. 1643 (srv. plán v *Theatrum Europaeum* V., za str. 218). Referent přednesl na kursu musejníků dne 9. července 1954 referát o musejních sbírkách vojenského charakteru.

- *Oddělení olomucian* (V. Burián) získalo řadu snímků nejstarší matriky olomoucké university (Mor. zemský archiv Brno), obrazu býv. jezuitské koleje z 18. stol., vyhlášek, vydaných v době pobytu císařského dvora v Olomouci v r. 1848—49, městských olomouckých privilegií a kodexu Václava z Jihlavy (Měst. a okr. arch. Olomouc).

- *Oddělení uměleckého průmyslu* (dr. J. Lakosil). V oddělení pokračoval expert dr. Machytka v identifikaci a katalogisaci sbírky uměleckého skla. Byl proveden výběr materiálu pro odd. feudalismu k hlavní vývojové expozici.

- *V oddělení pro národopis* (dr. J. Kanyza) byly vytříděny a popsány předměty pro výstavu »Lidové umění na Hané«, která bude trvale instalována v zámku v Náměšti na Hané a otevřena u příležitosti krajských dožíněk dne 4. září t. r. Byl podle libreta připraven instalační plán, pořízeny nové vitriny, fotografie krajin a krojů, podle starých krojů vyhotoveny nové doplňky k různým typům hanáckých krojů. Referent přednášel na krajském kurse musejníků dne 8. července o národopisném bádání na Hané a o přednostních úkolech této práce v terénu i v musejních sbírkách.

Knihovna

V měsíci červenci bylo do inventáře nově zapsáno 313 knih, takže knihovna čítá k 25. VIII. celkem 12.008 svazků. Z nově zařazených knih bylo koupeno 36, darováno

29, ze starých fondů 82, ze zásob býv. VSMO doplněny ročníky ČVSMO 66 inv. čísl. Knihy darovali: Polskie towarzystwo przedhistoriczne v Poznani 1, Geografsko društvo v Lublani 1, ICOM v Paříži 4, krajská musea v Gottwaldově a Karlových Varech po 1, okr. musea v Zábřehu 11, v Prostějově, Litovli a Přerově po 1, M. Smejkalová 3, dr. Skutil, Ing. O. Vodrážka a p. Kratochvíl po 1. Knihovnik se zúčastnil týdenního musejního kursu v Olomouci a přednášel na něm o vnitřní organizaci musejní knihovny.

R. H i k l

Krajské výzkumné středisko

Tak jako každoročně, pověřil Krajský národní výbor — Krajská plánovací komise i letos náš ústav organizováním průzkumných akcí v Olomouckém kraji, a to zejména v oborech rozmístování výrobních sil, v hledání nových surovinových zdrojů, v ochranářských oborech a pro pasportisaci kraje. Tyto akce, dotované přímo Krajskou plánovací komisí, přinesou opět množství materiálu pro krajskou dokumentaci a tím rozmnoží vítaně základní fond našeho ústavu. Zejména proto jsou tyto akce přínosem, že dřívější výsledky jsou již zhodnoceny a stávají se podkladem pro další intenzivní regionálně vědeckou práci v kraji. Podkladové studie pro rozmístění výrobních sil bude zpracovávat široký kolektiv odborníků. Z oborů hledání nových surovinových zdrojů vyzvedáváme akci, která zhodnotí olomoucké stavební památky s hlediska kamenických prací a použitého materiálu, hydrogeochemické studie minerálních vod Olomouckého kraje se zřetelem k jejich praktickému využití zvláště v pohraničních okresech a další průzkumné akce, směřující k odkrytí a lepšímu využití surovinových zdrojů v kraji. O iniciativě Krajského národního výboru — KPK svědčí skutečnost, že projevil největší zájem o zřízení Jesenického národního parku. V letošní etapě prací má být zpracována oblast, která je do něho zahrnována, po stránce geologické, petrografické, erosi, klimatické, botanické a zoologické, aby získané podklady byly co nejpodrobnější a poskytly skutečně úplný přehled oblasti v uvedených oborech. Také touto prací se bude zabývat široký kolektiv spolupracovníků SLUKO pod vedením jednotlivých odborných referentů ústavu. V rámci pasportisace kraje bude pokračovat akce na získání geologických podkladů o kraji v mapách. Vedle toho budou bioklimaticky zhodnoceny lázně v Jesenické oblasti. Letošní etapa průzkumu historického jádra kulturní rezervace olomoucké přinese opět praktické kladné důsledky při řešení palčivé bytové otázky v hlavním krajském městě. Vzhledem k důležitosti nalezišť rudních a nerostných surovin v kraji, jež jsou namnoze velmi důležité, budou i letos pokračovat výzkumy v oboru dějin dolování. V letošní etapě bude to již systematické zpracování jednotlivých lokalit.

Další průzkumná témata jsou dosud projednávána. Z technických příčin nebylo možno zaslat našim spolupracovníkům smlouvy na provedení akcí dříve, prosíme však, abyste si bedlivě pročtli podmínky na formulářích uvedené a zařídili svou práci podle nich. Jen tím se můžeme vyhnout případným nesnázím na konci roku.

Přejeme všem spolupracovníkům mnoho zdaru při jejich práci! Uvítáme, budete-li sami zasílat zprávy o průběhu své akce k uveřejnění ve Zprávách SLUKO.

Dr. Vladimír Strnad

Výstavba budovy SLUKO

Pokračuje slibně již druhý rok — největší práce je skončena, a to hlavní kanalisace svedena do Koželužské ulice — v suterénu již dokončují řemeslnické práce. Městský národní výbor iniciativně rozhodl přidělit aspoň zatím pro 3 nájemníky, kteří dosud bydlí v severním adaptovaném křídle, v nejkratší době byty a tím nám umožní nejobtížnější část celé budovy v tomto roce dokončiti. V tomto křídle vznikají krásné výstavní prostory, které čekají na sbírky, dosud uložené v depositářích hlavně na Purkrabské ulici. Soudruzi z okresního stavebního podniku v Prostějově, kteří adaptaci provádějí, se činí. Celá stavba je vedena v duchu, který má uvést budovu do původního stavu a jen v nejnútnejším provésti takové zásahy, které jsou nutné, aby budova mohla sloužit musejním účelům. Stojí za zmínku, že při otevření podlahy

kostelní lodi přilehlé k museu byly nalezeny důležité památky, o kterých podáváme zvláštní zprávu. Dozor po stránce památkové provádí s. Ing. K o t r b a z Památkového ústavu v Praze, díky jeho velkým zkušenostem v tomto oboru bude v Olomouci zachráněna budova, která si to právem zaslouhuje.

J. H a d á č e k

Výstavba zámku v Náměšti na Hané

Zámek v Náměšti na Hané, jehož adaptaci právě dokončujeme a který letos již druhý rok oživne hanáckými dožínkami, prodělal po stránce stavební některé změny. Péčí KNV, odboru kultury, byla celá adaptace provedena stavebním družstvem »Stavod« v Lutíně. Nové výstavní prostory pojmu právě připravované sbírky národopisné, které s. řed. dr. K a n y z a vybírá a chystá se v nejkratší době do zámku instalovati. Budou to velmi pěkné exponáty, o něž budou letošní dožínky v Náměšti obohaceny. Soudruh Ž á k, údržbář SLUKO, vyrábí pro tyto exponáty vitriny.

J. H a d á č e k

Předběžná zpráva o výzkumu lodi býv. kláštera klarisek v Olomouci

Již v loňských Zprávách č. 26 a 27 jsme stručně oznámili, že při adaptačních pracích v nádvoří býv. kláštera klarisek — nyní hlavní musejní budovy SLUKO — založeného 1242—48, byly učiněny zajímavé předhistorické a středověké nálezy. Letos po odstranění dřevěné podlahy z r. 1911 při úpravě terénu býv. klášterní chrámové lodi hlavní budovy na nám. Republiky č. 6 (pop. č. 822), kde byl r. 1772 stržen starý klášterní kostel a postaven barokní chrám Bedův v dnešní podobě, zrušený v rámci josefinských akcí 29. 1. 1782, a kde byl po zrušení nejdříve ústav pro chovance kněžského semináře, pak dělostřelecké kasárny a konečně lycejni a universitní knihovna, byly učiněny další zajímavé nálezy, které vedly v rámci adaptačních prací v souhlase se státní památkovou správou a Archeol. ústavu v Brně k zjišťovacímu průzkumu. Protože detailní zpráva o výzkumu bude podána jinde, uvádíme prozatím v předběžné zprávě aspoň nejdůležitější zjištění.

V západní části lodi probíhala přesně směrem s-j. 1,30 m silná pevná kamenná zeď gotického původu, zřejmě z domácího materiálu, na sev. i jih. pravouhle končící, jejíž boční stěny však dále dovnitř lodi směrem oltárním nepokračovaly. Jaká byla skutečná funkce tohoto zdiva, ukáže její zaměření ke zbytkům zdiv, zjištěných loni na podzim v nádvoří budov. Při prohlídce zdiv bylo zjištěno, že zbytků gotického materiálu bylo nejednou používáno jak při stavbě barokové, tak i při zcela moderních stavbách cihlových soklů pod poslední podlahou. Vých. za touto zdí, a to jak nehluboko pod tak těsně i nad břidlicovou podlážkou ovzdušňujícího systému podpovrchových ventilačních kanálků, ležela na několika místech změř lidských kostí, zpřeházené dlouhé kosti, bylo zde na př. hnízdo nejméně 5 lebek a pod. Vše ukazovalo na velmi nepietní zacházení s lidskými pohřby, jejichž zbytky byly těsně pod povrchem rumu, v němž byl také na př. vedle hojných novověkých střepů, často i polévaných, vedle zbytků skla a různých zvířecích kostí získán i přeslen jevišovického typu. Těsně západně před zmíněnou gotickou zdí, takřka u lícních kamenů, byly uloženy, a to opět téměř pod povrchem 2 dřevěné dosti zachovalé rakve, z nichž jedna obsahovala zbytky 2 lebek a shrnutých kostí nejméně 2 individuí. V druhé rakvi byl získán pěkný kovový křížek, klokočový rozpadlý růženec, zbytek stuhy s medailonkem, křížkem a mariánskou agnuskou a mezi ztrouchnivělými zbytky tkaniva byl získán zbytek tkanivového potištěného modlitbičkového nezřetelného obrázku, kdežto v první rakvi byl zbytek skleněného pestrého různobarevného růžence.

Ještě dále západněji před touto gotickou zdí směrem ke dveřím asi 50 cm před oběma zmíněnými popsány rakvovými hroby byly dva další hroby, opět těsně pod povrchem. V rakvi již nebyly hlavy, ve zbytcích hávu byly pak jen zbytky dlouhých kostí, v jednom hrobě byly zbytky březové kůry dokonce potištěné a zbytek tkaničkového obrázku s modlitbičkou. V násypu nad jedním z těchto hrobů byl opět přeslen jevišovického typu. Přibližně ve středu lodi v ose bočního jižního vchodu bylo nízké příkré cihlové schodiště o pěti schodech, které končilo v úrovni nepravidelně vrstveného různorodého zasypu se zbytky cihel, novověkých střepů, roztroušených lidských

i zvířecích kostí. Důležité je, že v tomto profilu nebylo nikde možno žádnou z těchto nepravidelných vrstev pokládati za prehistorickou; zmíněné přesleny byly izolovány, jinak nebyla nalezena žádná prehistorická keramika. Teprve spodní vrstva tohoto nepravidelného zásypu obsahovala rozházenou necelou kostru, uloženou zřejmě na celině. Teprve v celkové hloubce 2,20 m byl pravidelný kopaný hrob, který choval v dosti zachovalé rakvi z lipového dřeva pohřeb v hnědý háv několikrát obalené osoby, z níž nezbylo uvnitř hávu ani kůstky a kde z hlavy zbyly pouze 2 nepatrné fragmenty os parietalis. Mrtvola ležela na hoblovačkách. Vrt nedosáhl v těchto místech skály, ale přišel na vrstvu zcela jemného písku, která byla i podél stěny gotického zdiva. Před oltářní částí lodi byla podélná sev.-již. 0,45 m silná cihlová zeď s 1,10 m širokým vchodem do krypty, zastavěným naskládánými cihlami, vchod do krypty je 3,50 m dlouhý. Je to táž krypta, vyplněná dnes humusovito hlinitým materiálem, k níž se vztahuje zpráva, že při adaptačních pracích za knihovního kustoda J. H a n k e h o muselo býti za policejní asistence a přítomnosti stavební dírekce v noci 11. 5. 1786 — aby věc nevzbudila rozruch — vynešeno z krypty 32 rakví »deren Verwesungsproces nicht ganz abgelaufen war«. Krypta, zaklenutá původně valenou klenbu cihlovou, 4 m šir. a 9 m dl., byla vyplněna cihlovou ssutí, promíšenou kamennými úštěpy skal. Ve vrchní části násypu byl opět získán eneolitický přeslen. V profilu zdiva (dnešního vchodu do kostela) nebylo žádných stop o stavbě krypty.

Přesto, že tento zjišťovací průzkum přinesl celou řadu zajímavých poznatků k stavební historii kláštera olomouckých klarisek, byla velká škoda, že výzkum nemohl býti proveden úplně po celé ploše chrámové lodi i s přilehlým okolím. Podrobná zpráva i s plány bude uveřejněna později.

Ing. Jos. K š í r a dr Jos. S k u t í l

Krajská galerie

Ihned po ukončení výstavy ilustrací Adolfa Kašpara bylo započato s adaptačními pracemi v budově Domu umění v Hynaisově ul. 13, kde bude v říjnu t. r. otevřena stálá expozice výtvarného umění. Podle rozhodnutí technické komise býv. JNV musela být budova zajištěna proti posunu půdy zpevněním střešní konstrukce nosnými pilíři, dále bylo nutno provést opravu střechy a stropních světlíků, které byly již značně poškozené, a v rámci vnitřních úprav musela být provedena nová instalace osvětlovacího zařízení ve středním sále. Ještě v tomto měsíci budou provedeny zednické práce, obloženy a nahozeny omítkou nosné sloupy a budou vymalovány všechny místnosti. Pak bude přikročeno k úpravě depositářů, přemístění exponátů z budovy ústavu na náměstí Republiky, budou odborně vyčištěny podlahy ve výstavních místnostech a začalouněny nově vytvořené pokoje. Tím budou ukončeny řemeslné práce a přikročeno k instalaci sbírek.

Dr J. L a k o s í l

Krajská zoologická zahrada

V měsíci červenci byla dokončena v zoologické zahradě stavba hráze na I. nádrži. Podařilo se v tomto deštivém počasí zachytiti v rybníce vodu ještě před dokončením hráze. První zátěž dopadla dobře, sypaná hráz se dobře osvědčila a tak jistě svému úkolu v budoucnu dobře dostojí. Rovněž byly dokončeny až na maličkosti 3 klece pro ptáky a zahájena stavba dalších 8 klecí pro bažanty, a to podél Štěpánské cesty. V těchto pracích si velmi dobře vede soudruh K u b e š, který již nejednou osvědčil, že dovede každou práci, s níž se dosud na zoologické zahradě setkal, zvládnouti. Osévání travou již ukazuje své výsledky — i loňského roku nasetý lupinus se dobře ukazuje. V prostoru hospodářských budov byla zhotovena ohrada pro daňky a laně, které hodláme ještě v letošním roce na naši zahradě usaditi. Rovněž v letošním roce zahájíme chov bílých myší a morčat.

J. H a d á č e k

Různé zprávy

Musejní kurs. Ve dnech 5.—10. července t. r. uspořádal SLUKO kurs, jehož náplň vystihoval jeho název: Jak pracovat v museu. Tohoto kursu se zúčastnili pracovníci z těchto museí: Jeseníka, Litovle, Zábřeha, Čelčic, Plumlova, Přerová, Šternberka a Šumperka, Uničova a také s. A. P o s l t o v á z Výzkumného osvětového ústavu v Praze. Přednášeli na něm všichni vědečtí pracovníci SLUKO každý o své vědní disciplině, dále o musejní knihovně řed. R. H i k l, o dokumentární fotografii M. R o h á č. Kurs byl doplněn přednáškou ing. Jos. K š í r a o olomouckých stavitelských památkách, barevným diafilmem »Vázání hanáckých šátků« a exkursemi do botanické zahrady v Olomouci a do musea v Přerově a dále na pravěké sídliště v Předmostí. Ve svém hodnocení uznali musejní pracovníci veliké klady tohoto školení, které podávalo metodicko-praktické poznatky o musejní práci a usnesli se na tom, aby podobné kursy s odborným obsahem byly konány dvakrát ročně, vždy po dobu tří dnů. Vidí v tom pomoc zejména v nynější době příprav instalace svých museí.

Z přednáškové činnosti. Všichni referenti přednášeli na krajském kurse musejních pracovníků v Olomouci ve dnech 5.—10. července t. r. o svých vědních oborech. Mimo to ředitel přednášel v lázních Teplicích n. Beč. 7. července o Janu Nerudovi, 11. července v Týně o B. Smelanovi a jeho pobytu v Týně v letech 1852 a 1854, a 29. července v Lázních Teplicích o lidové písni. Na celostátním pracovním sjezdu čs. museí v Bratislavě pronesl dr. V. S t r u a d hlavní referát v kroužku pro přír. expozice.

Kolektiv dr. J. K a n y z a, V. B u r i a n a dr. V. G r e g o r (VŠP) sestavil pro KNV v Olomouci stručnou charakteristiku míst v Olomouckém kraji, památných pobytem vynikajících osobností. Dne 30. července 1954 provedl V. B u r i a n po olomouckých památkách výpravu vídeňské mládeže.

Ví někdo, kde jsou uloženy archeologické sbírky Lehmannovy?

M. L e h m a n n (1827—1906) byl známý pražský nakladatel, který také sbíral starožitnosti. V archivu Vlasteneckého musejního spolku v Olomouci byla uložena serie pěkných zřetelných fotografií s různými mnohdy velice zajímavými archeologickými nálezy Čech a Moravy, které by bylo nutno konfrontovati s originálním materiálem a identifikovati. Lehmannova sbírka není v Národním museu v Praze a nedostala se ani do musea vídeňského. Může někdo poskytnouti zejména o moravských nálezech bližší informace?

Archiev v muzeu (am) Andrej ... JSk

Oprava

Ve Zprávách SLUKO č. 37 v oddíle *Různé zprávy* byl v textu o závazcích pracovníků našeho ústavu, plynoucích z X. sjezdu KSČ, uveden chybně název geologického ústavu. Správně mělo být *Ustřední geologický ústav*. Prosíme, aby naši spolupracovníci tuto opravu vzali laskavě na vědomí.